
A HIT PARADOXONA, A KINYILATKOZTATÁS DOGMATIZMUSA, ÉS A FILOZÓFIAI
GONDOLKODÁS TEOLÓGIAI ALAPJA: SØREN KIERKEGAARD, MARTIN HEIDEGGER,
ÉS EDITH STEIN KINYILATKOZTATÁS ÉS HIT VISZONYÁRÓL

▼

2 KREDITES, SZABADON VÁLASZTHATÓ SZEMINÁRIUM. CSAK ESTI TAGOZATOS HALLGATÓKNAK
ESTI II. FÉLÉV; IDŐPONT: MÁRCIUS 11. 14:20-17:30; MÁJUS 6. 14:20-17:30; HELYSZÍN:

Szemináriumvezető: Varga-Jani Anna

A tanegység célja: A kurzus folyamán a filozófia teológiára irányuló kérdésfeltevéseinek hit és kinyilatkoztatás összefüggéseiben vizsgálunk meg három, egymással gondolkodásában is összekapcsolódó szerzőt, és követjük nyomon azok eltérő belátásait.

A hallgató fejlesztendő kompetenciái: A teológia és filozófia tudományterületi összekapcsolódásának mélyebb ismerete. Képes a hit aktusának gyakorlati vonatkozásában kritikai kérdések megfogalmazására, az erre vonatkozó filozófiai probléma mélyebb belátására, a kinyilatkoztatás teológiai értelmének és az erre irányuló filozófiai problémának a feloldására. Alapvető felkészültséget szerez az egzisztencialista filozófiai gondolkodás hitre irányuló kérdésfeltevésében.

Tematika:

1. blokk: (4 óra, jelenléti mód): 1) Általános áttekintés a témáról. Bevezető megközelítés teológia és filozófia kontinentális filozófiai kérdéskörére vonatkozóan. A hit problémájának újkori filozófiai értelmeződése, ennek teológiai jelentősége: Hegeliánus és poszthegeliánus megközelítések áttekintése. Søren Kierkegaard egzisztencialista-teológiai jelentősége. 2) Az emberi egzisztálás három stádiumának vizsgálata Kierkegaardnál: esztétikai azaz érzéki, etikai azaz erkölcsi, vallási azaz a hiten alapuló stádiumok; A három stádium egymással való összekapcsolódása. 3) A hit paradoxona a *Félelem és reszketés*ben: Ábrahám Isten előtti döntéskényszerének antropológiai, etikai, filozófiai, teológiai rétegződése. 4) Az élet mint alapvetően vallási élet értelmeződése Martin Heideggernél. Kierkegaard Heideggerre gyakorolt hatásának bemutatása, elemzése. Heidegger 1920/21-es vallásfenomenológiai előadásának jelentősége. Az Istenre irányuló filozófiai kérdésfeltevés tárgyiasíthatóságának kérdése.

2. blokk: (4 óra, jelenléti mód): 1) Pozitív tudomány-e a teológia? A keresztény filozófia mint „fából vaskarika” tézise Heideggernél. 2) Heidegger és Kierkegaard szellemi kapcsolata: A „gond” struktúra, mint az extatikus egzisztálás alapjának elemzése Heidegger *Lét és idő* című munkájában. A heideggeri lelkiismeret fogalma és annak jelentősége az autentikus – inautentikus létmód tekintetében. 3) Edith Stein Heidegger munkáira irányuló reflexiói és kritikája. A hit megértési aktusként való értelmezése, és ezzel összefüggésben a keresztény filozófia értelmének és lehetőségének kérdése Steinnél. 4) Összegzés és kitekintés: a hit megértési aktusán alapuló tamási, neotomista és fenomenológiai belátások összekapcsolása.

Követelmény: Aktív részvétel az órákon, jelenléti módban. A tematikus egységek feldolgozása alapvetően szövegek, illetve szövegrészletek elemzése mentén fog zajlani. Írásbeli feladat: a közös műhelymunka részeként egy 5 oldalas szemináriumi dolgozat elkészítése az alábbi szakirodalmakkal összefüggésben, az előadóval előre egyeztetett témában.

Irodalom: KIERKEGAARD, SØREN: *Félelem és reszketés*, Európa, Budapest 1986. (ford. Rác Péter); KIERKEGAARD, SØREN: *Vagy-vagy*, Gondolat, Budapest, 1978. (ford. Dani Tivadar); KIERKEGAARD, SØREN: *Filozófiai Morzsák*, Göncöl, Budapest, 1997; CZAKÓ, ISTVÁN: *Hit és egzisztencia*, L'Harmattan, Budapest, 2001; HEIDEGGER, MARTIN: *Lét és idő*, Osiris, Budapest, 2001, különös tekintettel a 39–42. §§, 54–60. §§, 62. §; HEIDEGGER, MARTIN: *Fenomenológia és teológia*, in uó:

Útjelzők, Osiris, Budapest, 2003, 49–97; FEHÉR M. ISTVÁN: *Martin Heidegger. Egy XX. századi gondolkodó életútja*, Göncöl, Budapest, 1992; HEIDEGGER, MARTIN: Fenomenológiai Aristotelés-interpretációk (a hermeneutikai szituáció jelzésére), *Existentia* 97(1996/1–4), II. Németül és magyarul; HEIDEGGER, MARTIN: *Phänomenologie des religiösen Lebens* Claudius Strube (Hrsg. v.) GA60, Vittorio Klostermann, Frankfurt a. M., 2011, különösen: az Első rész, 1–62; FEHÉR M. ISTVÁN: Őskeresztény élettapasztalat és eszkatologikus idő: Martin Heidegger korai vallásfenomenológiai előadásai, in Nagypál Szabolcs – Bányai Ferenc – Bakos Gergely (Szerk.): *A vallási tapasztalat megértése. Jog, bölcselet, teológia*, L'Harmattan – Békés Gellért Ökumenikus Intézet, Budapest, 2010, 29–57; JANI ANNA: Történetiség mint a vallásfilozófia és teológiai eredet közötti kapocs a fiatal Heidegger gondolkodásában, *Magyar Filozófiai Szemle* (2017/3) 173–199; JANI ANNA: Vallási tapasztalat mint fenomenológiai tapasztalat. Vallási élet és fenomenológiai módszer a korai Heideggernél, in *Szót érteni egymással. Hermeneutika, tudományok, élet*, L'Harmattan, Budapest, 2013, 206–229; STEIN, EDITH: *Endliches und ewiges Sein. Versuch eines Aufstiegs zum Sinn des Seins*, Herder, Freiburg i. Br., 2010, különös tekintettel a I/§4-ra (a szöveg fordításban tőlem megkapható); JANI, ANNA: *Edith Steins Denkweg von der Phänomenologie zur Seinsphilosophie*, Königshausen & Neumann, Würzburg, 2015 (a szöveg kérésre tőlem PDF-ben megkapható); JANI ANNA: Edith Stein gondolati lépései a véges és az örök lét meghatározásához, in Lengyel Zs. – Jani Anna (szerk.): *A másik igazsága. Ünnepi kötet Fehér M. István tiszteletére*, L'Harmattan, Budapest, 2012, 55–79.